

"Vooral laagopgeleiden en bible belt stemden tegen" in De Volkskrant (3 juni 2005)

Source: De Volkskrant. 03.06.2005. Amsterdam.

Copyright: (c) de Volkskrant bv

URL: [http://www.cvce.eu/obj/"vooral_laagopgeleiden_en_bible_belt_stemden_tegen"_in_de_volkskrant_3_juni_2005-nl-3b787727-e5f9-4119-9a96-ce2f504e18d5.html](http://www.cvce.eu/obj/)

Publication date: 19/09/2012

Vooral laagopgeleiden en bible belt stemden tegen

Van onze verslaggeefster Margreet Vermeulen

AMSTERDAM - ‘De moderne burger is niet langer plichtsgetrouw’, meent een van de bureaus die de uitslag van het referendum onderzochten. ‘Hij laat zich niet meer leiden door de elite.’

Vooral laagopgeleiden met een modaal inkomen hebben woensdag tegen de Europese Grondwet gestemd. De economische elite heeft juist voor gestemd. Ook ouderen stemden relatief vaak voor. Dat blijkt uit onderzoeken van Interview/NSS, Motivaction en Trendbox.

Het ja-kamp is gemakkelijk terug te vinden op de kaart van Nederland. Ze wonen in welvarende plaatsen als Bloemendaal, Heemstede, Naarden, Wassenaar en Rozendaal.

‘De nieuwe conservatieven’ heet deze groep in het mentaliteitsonderzoek van Motivaction. ‘Het gaat deze burgers voor de wind. Ze hebben een sterk vooruitgangsgeloof, geloven in het marktmechanisme en ze hebben een internationale blik’, aldus Martijn Lampert, onderzoeksdirecteur van Motivaction.

Volgens Lampert wordt de houding van deze welgestelde, hoogopgeleide groep, gekenmerkt door vertrouwen in de toekomst.

Uit onderzoek van Maurice de Hond blijkt dat van de hoge inkomens 49 procent voor stemde. Het hoogste percentage nee-stemmers zat in de groep modaal: 71 procent.

Het nee-kamp slingert via de bible belt over de landkaart. Van Zeeland naar Staphorst. Hier heeft de achterban van de ChristenUnie gesproken. De gemeente met het hoogste percentage nee-stemmers is Urk (91,6 procent tegen). Dat heeft natuurlijk niet alleen met de ChristenUnie te maken, maar ook met de visserij (die door Brusselse afspraken steeds verder aan banden wordt gelegd).

In Reiderland, de armste gemeente van Nederland en de machtsbasis van de Nieuwe Communistische Partij Nederland, stemde 84,6 procent van de inwoners tegen.

Opleidingsniveau speelt een nog belangrijker rol dan inkomen, zo blijkt uit cijfers van Maurice de Hond. Van de laagopgeleiden stemde 82 procent tegen. Van de middelbaar opgeleiden stemde 72 procent tegen.

Voor Motivaction-directeur Lampert staat vast dat de burgerij, vroeger de stabiele factor in de samenleving, nu op drift is. ‘De moderne burger is niet langer plichtsgetrouw. Hij is makkelijk te beïnvloeden door massamedia en gevoelig voor hypes.’

In tegenstelling tot vroeger laat de burgerij zich niet meer leiden door de elite. Lampert: ‘De middengroep gaat zijn eigen weg. Men leeft vanuit het hart, vanuit de onderbuik. Men is makkelijk te mobiliseren, denk aan de hulpacties na de tsunami. Men leeft uitdrukkelijk niet vanuit het hoofd, zoals de elite. En de voorbeeldfunctie die vroeger van de elite uitging, bestaat niet meer.’

De middengroep is bovendien ontevreden. Het leven is duurder geworden, de vreemdelingen boezemen vrees in en er is de angst voor werkloosheid en economische neergang.

‘Angst voor het onbekende heeft een belangrijke rol gespeeld’, analyseert Goos Eilander, directeur van Trendbox. ‘Ook is er het Wilders-effect: we zullen ze in Den Haag eens een poepie laten ruiken.’

Burgers die zich goed geïnformeerd voelen, stemden vaker voor dan burgers die nauwelijks wisten wat er in de Grondwet staat. ‘Een goede campagne had dus wel degelijk effect kunnen hebben’, meent Eilander van Trendbox.

De trendwatchers hebben geen goed woord over voor de campagne. ‘Wij hebben al in een vroeg stadium

onderzocht wat de argumenten van de tegenstemmers waren, maar Den Haag was niet geïntereiseerd', aldus Peter Kanne, onderzoeker bij het Nipo. 'Men bleef herhalen wat de voordelen van de Europese Grondwet zijn en trok zich niets aan van de argumenten van de tegenstanders. Echt ongelooflijk dom.'

Kanne staat er versted van dat politici de peilingen voortdurend genegeerd hebben. 'Niet alleen wij, maar ook andere onderzoeksbureaus lieten een duidelijke voorsprong zien voor het nee-front. Daar wordt voortdurend overheen gepraat.' De trend was volgens hem hoe ook duidelijk. 'Maar het kabinet heeft met die wetenschap helemaal niets gedaan. De campagne heeft averechts gewerkt.' Goos Eilander is het helemaal met zijn collega eens. 'Met zulke voorstanders heb je geen tegenstanders nodig.'